

Секція: Економіка та управління підприємствами

Матіщак Ю.І.

Аспірантка кафедри економіки підприємства

Одеського національного економічного університету

м. Одеса, Україна

СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ «ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА» ЯК ОДНІЄЇ ЗІ СКЛАДОВИХ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА»

У сучасних ринкових умовах успішний розвиток і функціонування підприємства багато в чому залежить від наявності системи забезпечення економічної безпеки підприємства. З огляду на ускладнені умови вітчизняного економіко-правового середовища підприємницької діяльності економічна безпека виступає необхідною умовою забезпечення життєздатності кожного суб'єкта господарювання.

Проблеми економічної безпеки підприємства досліджувалися багатьма вітчизняними і зарубіжними вченими, але чимало питань до сьогодні залишається невирішеними і потребують подальшого дослідження. Так, серед науковців досі відсутня єдина точка зору щодо трактування поняття «економічна безпека підприємства».

Дане поняття пережило чимало переосмислень в економічній науці, що пов'язано з постійною зміною умов середовища функціонування підприємства. Дослідивши точки зору різних теоретиків щодо розкриття сутності категорії «економічна безпека підприємства» можна виділити декілька основних підходів.

1. Економічна безпека підприємства як забезпечення умов збереження його майна і комерційної таємниці.

Таке визначення поняття було поширене у 90-х роках минулого століття. В результаті виходу підприємств на міжнародний ринок, використання новітніх технологій, посилення конкурентної боротьби проблема збереження інформації набула особливої актуальності. Так, на думку А. П. Дикого, під економічною

безпекою підприємства слід розуміти стан збереженості його майна та інформації згідно обраної стратегії і принципу неперервності діяльності. [1, с.7]. Але, не зважаючи на те, що проблема збереження інформації не втрачає своєї актуальності, такий підхід є досить обмеженим, і не забезпечує повноцінний захист підприємства від усього різноманіття небезпек і загроз.

2. Економічна безпека як захист від недобросовісної конкуренції та наявність конкурентних переваг.

Прихильники такого підходу основний акцент у визначенні поняття роблять саме на конкурентній боротьбі між підприємствами, а, отже, не враховують всіх загроз ефективній діяльності підприємства. Для прикладу можна навести визначення, надане А. А. Одинцовим, на думку якого, безпека підприємництва – це такий стан цивілізованого бізнесу, при якому відсутня економічна чи інша шкода, яка б наносилася бізнесу навмисно чи не навмисно фізичними особами чи соціальними організаціями (у тому числі і юридичними) з порушенням закону чи етики підприємництва [2, с. 45–46].

3. Економічна безпека підприємства як захищеність підприємства від зовнішніх і внутрішніх загроз.

Такої точки зору дотримується більшість науковців. Згідно даного підходу економічна безпека розглядається як стан захищеності життєво важливих інтересів підприємства від реальних і потенційних небезпек, а також здатність швидко усунути ці загрози або пристосуватися до існуючих умов, що не позначаються негативно на його діяльності. Прихильниками такого підходу є В. В. Шликов, А. О. Єпіфанов, Д. Ковальов, Т. Сухорукова, М. А. Бендіков.

4. Економічна безпека підприємства як стан стійкості, рівноваги та найбільш ефективного використання корпоративних ресурсів для стабільного функціонування підприємства.

Згідно даного підходу економічна безпека підприємства розглядається як такий його стан, за якого при найбільш ефективному використанні корпоративних ресурсів підприємство досягає запобігання, послаблення або захисту від

існуючих небезпек і загроз та забезпечує досягнення цілей бізнесу в умовах конкуренції і підприємницького ризику [3, с. 68].

Прихильниками даного підходу можна вважати А. Е. Шевелева, О. А. Груніна, Є. А. Олейнікова, М. В. Фоміну, Н. О. Підлужну, З. С. Варналій, І. А. Белоусову, С. Ф. Покропивного.

5. Економічна безпека як залежність від гармонізації інтересів підприємства з інтересами суб'єктів його зовнішнього середовища.

Такої точки зору дотримується вітчизняний вчений Г. В. Козаченко, який пропонує розуміти економічну безпеку як міру гармонізації у часі і просторі економічних інтересів підприємства з інтересами, пов'язаних з ним суб'єктів зовнішнього середовища, що діють за межами підприємства. [4, с. 87]. При цьому під інтересом мається на увазі взаємодія підприємства з іншими суб'єктами зовнішнього середовища, в результаті чого підприємство отримує прибуток. У результаті, суб'єкт господарювання визнається у стані економічної безпеки, якщо його виробничо-господарська діяльність є прибутковою [4, с. 162].

6. Економічна безпека підприємства як стан виробничої системи, за якого досягається стійкість та прогресивний розвиток підприємства.

Для характеристики даного підходу наведемо визначення, запропоноване вітчизняним вченим В. Л. Тамбовцевим, який під економічною безпекою будь-якої системи розуміє сукупність властивостей стану виробничої підсистеми економічної системи, яка забезпечує можливість досягнення цілей усієї системи [5, с.37]. Цю точку зору поділяє Ю. Г. Лисенко, зауважуючи, що економічна безпека - це стан виробничо-економічної системи, при якому функціонують механізми запобігання чи зменшення ступеня впливу загроз стабільності функціонування і розвитку підприємства [6, с.178].

Отже, дослідження сутності економічної безпеки підприємства показало, що в економічній теорії і практиці не існує однозначної думки щодо її визначення. Проаналізувавши трактування економічної безпеки підприємства багатьма вітчизняними вченими, можна узагальнити, що економічна безпека

підприємства – це комплексна характеристика, під якою розуміють такий стан його рівноваги та ступінь захищеності від негативних впливів і змін зовнішнього і внутрішнього середовища, за якого досягається найефективніше використання наявних ресурсів і стабільне функціонування в теперішньому і майбутньому періодах.

Таким чином, забезпечення стійкого розвитку підприємства, стабільності результатів його діяльності, досягнення мети, яка відповідає інтересам власників і суспільства в цілому неможливо без наявності дієвої системи його економічної безпеки.

Список літератури:

1. Дикий А.П. Організація бухгалтерського обліку як інструмент забезпечення економічної безпеки підприємства: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)» / А.П.Дикий. – Житомир: ЖДТУ, 2009. – 21с.
2. Одинцов А.А. Економічна і інформаційна безпека підприємництва: учеб. пособие для вузов / А.А. Одинцов. – М.: «Академія». – 2006. – 336 с.
3. Шевелев А.Е. Ризики в бухгалтерському учете: учеб. пособие / А.Е. Шевелев, Е.В. Шевелева. 2-е изд. – М.: Кнорус, 2011. – 304с.
4. Козаченко Г.В. Економічна безпека підприємства: сутність та механізм забезпечення: монографія / Г.В. Козаченко, В.П. Пономарьов, О.М. Ляшенко. – К.: Лібра, 2003. – 280 с.
5. Тамбовцев В. Л. Объект экономической безопасности России / В. Л. Тамбовцев // Вопросы экономики. – 1994. – №12. – С.35-42.
6. Лысенко Ю.Г. Механизмы управления экономической безопасностью / Лысенко Ю.Г., Лопатовський В.Г. Поняття, класифікація ризиків та методи боротьби з ними / В.Г. Лопатовський // Вісник Технологічного університету Поділля. – 2004. - №4.4.1. Т.1. – С. 177-180.